Lliçons del lector total

La Universitat de Girona rep el fons documental i els dotze mil volums de la biblioteca de Joan Ferraté en un acte d'homenatge a la seva figura intel·lectual

La catalogació del fons es pot consultar en un lloc web que inclourà també documents

La inauguració va coincidir amb el dia exacte que es complien quinze anys de la seva mort

"Ja hi hem entrat emocionats", deia un alumne de filologia d'aquelles llunyanes promocions dels anys vuitanta a la porta de la Sala de Graus de la Universitat de Girona, on la filla de Joan Ferraté, Amalia Zimmermann, acabava de signar l'acord de cessió del fons bibliogràfic del seu pare amb el rector, Joaquim Salvi, que s'estrenava en el càrrec. Ho deia perquè ha estat a través de l'obra com a crític, traductor, teòric i també poeta de Joan Ferraté (Reus, 1924-Barcelona, 2003), que molts dels que ahir eren presents a l'acte havien comprès que els llibres es transformen a mesura que creixen també els seus lectors o, més exactament, que essent la formalització d'una "experiència vicària", delegada, són capaços d'il·luminar la vida de tal manera que, com va dir Jordi Cornudella, algú que no hagués vist altra cosa que el plàstic d'una bombolla hospitalària podria fer-se una idea de com és el món llegint només Carner.

Els dotze mil volums de la cessió es podran consultar a la Sala d'Investigadors Joan Ferraté inaugurada també ahir a la biblioteca del Barri Vell, coincidint amb els 15 anys exactes de la seva mort. De moment, hi ha exposats els cinc-cents llibres que ja han estat catalogats, i la directora de les biblioteques de la Universitat de Girona, Àngels Merino, calcula que caldrà un any i mig més per classificar i catalogar el material restant, que prové de la casa que Amalia Zimmermann té a Torroella de Montgrí. Es tracta, va dir, d'un "fons excepcional" que destaca per la varietat d'interessos, des de la poesia grecollatina a la dels autors anglo-saxons contemporanis, passant pels medievals, els clàssics del Segle d'Or espanyol, la literatura hispanoamericana, la xinesa i la catalana, per descomptat, a banda de treballs de sociologia, filosofia i història, tot i que hi predominen els títols de crítica i teoria literària, a més dels de teoria de la traducció. Amb els llibres, han ingressat també al fons dedicatòries, cartes, poemes i notes manuscrites localitzats entre les pàgines i que encara estan pendents de catalogar, així com altres documents personals que es preveu que s'incorporin al llegat "en un futur pròxim", segons va avançar Jaume Rufí, cap de la biblioteca del Barri Vell.

Durant l'acte acadèmic previ a la presentació del fons, celebrat amb solemnitat a la Sala de Graus, tots els participants van coincidir a reivindicar-lo com un "referent de les lletres catalanes" que convé seguir llegint i estudiant, més encara pel fet que, segons va remarcar en to crític Salvador Oliva, els dos germans, el poeta Gabriel Ferrater (que normalitzaria el cognom) i Joan Ferraté, "són un veritable regal per a aquest pobre país on el menyspreu de la gent de talent és una pràctica institucionalitzada". Contra aquest oblit, el rector, Joaquim Salvi, va subratllar "l'acte de generositat extraordinari" que representa la cessió del fons per part de la filla, tot i haver rebut ofertes d'altres "pretendents", com admetria Rufí. Per a ella, que va confessar haver-se relacionat amb el pare fonamentalment a través dels seus llibres (Joan Ferraté es va separar de la seva dona el 1966), la biblioteca no podia haver tingut un destí millor, tot i que ahir, en el moment d'obrir la porta de la sala d'investigadors on es conservaran els llibres a partir d'ara, no va poder evitar exclamar: "És com trobar els meus vells amics! Els conec a tots!"

El poeta i editor Jordi Cornudella, un dels marmessors literaris de Ferraté, junt amb Antoni Florensa, va explicar que aquesta és una biblioteca "construïda al llarg de la vida, amb anotacions a les pàgines i dedicatòries dels autors que ell admirava". Aquestes inscripcions, convenientment digitalitzades, s'inclouran en una base de dades que es podrà consultar a través del web dels fons especials de la biblioteca de la UdG, que de moment ja permet conèixer la catalogació dels llibres amb especial atenció a les referències de les trenta-dues edicions de l'obra pròpia de l'autor. Cornudella va explicar que Ferraté ja estava preocupat per la integritat de la seva biblioteca cinc anys abans de morir, i prova de la importància que hi donava, va afegir, és que "la va arrossegar en tots els seus viatges", a França, Cuba, els Estats Units i el Canadà.

El poeta i cantant Víctor Obiols, que el 1983 va dedicar la seva tesi doctoral a Ferraté, va evocar-lo primordialment com "un model molt singular d'home de lletres"; lector d'un elevat rigor i una minuciositat extrema (practicant a ultrança del close reading), podia tenir una escriptura àrida fins al punt que el seu amic Jaime Gil de Biedma li retrauria que semblava que "s'esforcés perquè la seva prosa no fos gens apassionant". Com a lector, però, era infal·lible: "Tot el seu projecte intel·lectual gira al voltant de la lectura, i va bastir en solitari un sistema hermenèutic extraordinari, i precursor de moltes idees posteriors, per explicar en què consisteix l'operació de llegir", va dir Obiols. El record que en guarda Jordi Amat és crepuscular, dels últims anys a Barcelona, quan "sol, sord, amarg i enderiat", sentia que ja ningú ja no recordava ni tan sols qui havia estat, tot i que, al mateix temps, boicotejava qualsevol intent de "nostàlgia mitificadora". De fet, durant força temps, sobretot després de la mort del seu germà, una determinada generació va voler erigir-lo en "l'hereu del sistema literari català" i que, en conseqüència, "actués d'una manera militant, com un mandarí", va considerar Amat. Mai, però, s'hi va voler prestar: "Excepte en el cas dels joves, mai no va transigir amb els qui volien fer un ús espuri de la literatura".

Publicat a:
-El Punt Avui. Comarques Gironines 13-01-2018 Pàgina 40
-El Punt Avui. Barcelona 13-01-2018 Pàgina 26
-El Punt Avui. Camp i Ebre 13-01-2018 Pàgina 26
-El Punt Avui. Lleida 13-01-2018 Pàgina 26
-El Punt Avui. Maresme 13-01-2018 Pàgina 26
-El Punt Avui. Catalunya Central 13-01-2018 Pàgina 26

Font del document: http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1320563-llicons-del-lector-total.html